

УДК 657.6:06.015(4-672ЄС) DOI: [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2021\(118\)06](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2021(118)06)

JEL Classification M40

SEMENOVA Svitlana

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting and Taxation Kyiv National University of Trade and Economics

E-mail: s.semenova@knute.edu.ua

ORCID ID: 0000-0001-7250-7482

19, Kyoto str., Kyiv, 02156, Ukraine

SHAPOVALOVA Alla

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Accounting and Taxation, Kyiv National University of Trade and Economics

E-mail: a.shapovalova@knute.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-9749-9439

19, Kyoto str., Kyiv, 02156, Ukraine

ПРОФЕСІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ З ОБЛІКУ І АУДИТУ В ЄВРОПІ

Досліджено функції та цілі професійних організацій у сфері бухгалтерського обліку й аудиту в Європі. Проаналізовано результати їхньої діяльності. Розглянуто перспективи входження України до складу європейських професійних організацій. Окреслено перспективи розвитку бухгалтерської професії.

Ключові слова: бухгалтерський облік, аудит, звітність, професійна організація, Європа.

Постановка проблеми. Бухгалтерський облік та аудиторська практика відіграють важливу роль у забезпеченні ефективної, прозорої та сталої економіки. Цьому сприяє впровадження системи єдиних стандартів і підходів, координації та нагляду, підтримки й гармонізації з боку професійних організацій. Саме професійні організації представляють і допомагають своїм членам, враховуючи інтереси бухгалтерської професії в усіх її проявах – від індивідуальної практики в малому та середньому бізнесі до обліку на великих підприємствах, у державному й громадському секторах з урахуванням суспільних інтересів. Професійні організації є потужним рушієм розвитку бухгалтерського обліку та аудиту, дотримання кодексу етики й принципів доброчесності, відкритого та інклюзивного діалогу зацікавлених сторін й у підсумку – ефективного управління.

У сучасних умовах господарювання, які характеризуються посиленням процесів економічної та інформаційної інтеграції, впливом непередбачуваних викликів і змін, професійні організації мають працювати для вдосконалення, гармонізації та лібералізації практики ведення бухгалтерського обліку, обов'язкового аудиту й корпоративної звітності. Євроінтеграційні процеси в Україні потребують співпраці з міжнародними професійними бухгалтерськими організаціями в Європі,

вивчення та використання їхнього досвіду, долучення до складу провідних європейських організацій у сфері обліку та аудиту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що діяльність професійних організацій у сфері обліку та аудиту в Європі є досліджуваною й актуальною. Роль професійних організацій у регулюванні аудиторської діяльності та підвищенні кваліфікації бухгалтерів висвітлювали О. Гавриловський, Л. Гавриловська [1], Л. Кирильєва, Д. Шеховцова [2], В. Жук [3], М. Шигун [4], В. Метелиця [5]. В економічній літературі представлені різні підходи до визначення груп професійних організацій як суб'єктів гармонізації, стандартизації й конвергенції обліку та звітності. Так, А. Мельник, І. Іващук, І. Бенько [6] поділяють професійні організації з регулювання обліку та звітності у світових масштабах на дві групи: регіональні (Європейська економічна спільнота, Європейська бухгалтерія, Африканська Рада з бухгалтерського обліку, Міжамериканська асоціація бухгалтерів та ін.) та міжнародні (світові). До всесвітніх організацій відносять Міжнародну федерацію бухгалтерів, Раду з МСФЗ, Міжурядову робочу групу експертів з міжнародних бухгалтерських стандартів ООН, Організацію Об'єднаних Націй, Організацію економічної співдружності та розвитку та інші [7, 8].

Функцією професійних організацій є також формулювання майбутніх очікувань щодо професійних компетентностей фахівців з обліку та аудиту на основі думки громадськості й бачення стратегії розвитку як міжнародних стандартів, так і діяльності бухгалтерів й аудиторів, розуміння основних проблем і ключових пріоритетів для того, щоб відповідати актуальним запитам й служити суспільним інтересам. Відповідно до цього заслуговує на увагу дослідження М. Камеран та Д. Кампа [9], присвячене діяльності професійних організацій у сфері обліку та аудиту в Європі, зокрема посиленню вимог до вступу, які стосуються, крім обов'язкової належної освіти, підвищення рівня технічних компетентностей і навичок комунікативних зв'язків, етичної прихильності; до того ж значний акцент робиться на необхідності подальшої безперервної освіти та професійного зростання фахівців, підкреслюється зв'язок між практиками й науковими колами.

У своїх працях С. Голов [10], Н. Головай, В. Волинець, Н. Гордополова [11] до суб'єктів гармонізації відносять політичні та професійні організації, міжнародні й регіональні органи. Вплив професійних організацій на процеси гармонізації бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємствах України в контексті нормативів ЄС висвітлюють: О. Малишкін, К. Безверхий, І. Ковова, С. Семенова, С. Шуляренко, В. Карєв [12]. Роль професійних організацій та органів суспільного нагляду за аудиторською діяльністю досліджували В. Пантелеєв [13] і Н. Дорош [14]. Особливості впливу професійних організацій з обліку та аудиту в окремих європейських країнах розглядають В. Костюченко, Н. Тарабан [15], М. Щирба та І. Щирба [16].

Проте вплив професійних організацій на розвиток обліку і аудиту в Європі у науковій літературі загалом висвітлюється дуже стисло. Здебільшого напрями, мету і завдання своєї діяльності кожна професійна організація представляє на власному інформаційному ресурсі (офіційному сайті), а наукові дослідження більш спрямовані на розкриття особливостей функціонування професійних організацій в окремих європейських країнах, аналіз проблем і перспектив впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності, міждисциплінарне співробітництво бухгалтерів, податкових консультантів з державними адміністраторами й органами статистики, особливості аудиторської практики, на що вказує літературний огляд, проведений Дж. Каруана, Г. Даббікко, С. Джорге, Дж. Монева [17] та Ф. Лопез-Аркейз, А. Беллостас, Дж. Монева [18].

Отже, можна стверджувати, що значення та актуальний вплив професійних організацій на розвиток бухгалтерського обліку та аудиту в Європі недостатньо висвітлені й потребують подальшого дослідження.

Метою статті є визначення ролі професійних організацій у сфері бухгалтерського обліку та аудиту в Європі, характеристика результатів їхньої діяльності й перспектив долучення України до складу європейських професійних організацій.

Матеріали та методи. Методологічною основою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. Для визначення особливостей і систематизації завдань функціонування професійних організацій з обліку та аудиту використано методи групування, порівняння, абстрагування та узагальнення. Під час побудови ілюстрацій та обґрунтування специфіки роботи бухгалтерів і аудиторів в Європі застосовувались методи аналізу, синтезу, індукції, порівняння, системний підхід.

Результати дослідження. Правильні рішення починаються з вірогідної інформації. До того ж кваліфіковані бухгалтери вимірюють і розкривають фінансові й організаційні дані для підтримки тих, хто приймає рішення в державному та приватному секторах. Вони забезпечують прозорість, довіру й цілісність, що допомагає ринкам ефективно функціонувати. Бухгалтери, аудитори та консультанти працюють у різних сферах діяльності й секторах: у бухгалтерських фірмах усіх розмірів, малих і середніх підприємствах, великих компаніях, урядах й місцевих органах влади, некомерційних організаціях, у галузі освіти тощо. Їхні знання широко використовуються в таких сферах: фінанси, корпоративна соціальна відповідальність, обов'язковий незалежний аудит, податкові та фінансові консультації, менеджмент, управління персоналом, послуги з надання впевненості та консалтинг. У країнах світу здебільшого створені професійні організації бухгалтерів, що на національному та міжнародному рівнях сприяють розвитку й гармонізації обліку та аудиту. Основні суб'єкти – політичні та професійні організації, які впливають на сферу бухгалтерського обліку й обов'язкового аудиту на світовому та регіональному рівнях представлені у *табл. 1*. Зокрема серед професійних організацій ключову роль відіграють Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, Міжнародна федерація бухгалтерів та Європейська бухгалтерія.

Професійні та політичні організації, які впливають на сферу бухгалтерського обліку та обов'язкового аудиту в Європі

Назва організації	Характеристика
<i>Політичні</i>	
Організація Об'єднаних Націй (ООН)*	<i>Міжурядова робоча група експертів з Міжнародних стандартів обліку та звітності (ISAR) Центру ООН щодо транснаціональних корпорацій має за мету участь у процесі міжнародної гармонізації вимог до обліку та звітності; сприяння впровадженню МСФЗ та поширенню найкращої міжнародної облікової практики у країнах світу, зокрема країнах, що розвиваються, та країнах з перехідною економікою</i>
Організація економічної співдружності та розвитку (ОЕСР)*	<i>Міжнародна організація, членами якої на сьогодні є 34 країни. 70 країн мають статус партнерів ОЕСР, беручи участь у багатьох сферах її діяльності. Мета ОЕСР – сприяти економічному розвитку держав-членів шляхом надання консультативної допомоги з широкого спектра питань, зокрема й питань складання фінансової звітності транснаціональних компаній. У складі ОЕСР створено спеціальну робочу групу зі стандартів бухгалтерського обліку, яка провела дослідження національних стандартів країн-членів цієї організації з метою виявлення невідповідностей і здійснила низку заходів, спрямованих на узгодження стандартів обліку, вказувала на необхідність активізації зусиль з розробки міжнародних стандартів обліку та звітності</i>
Європейський Союз (ЄС)**	<i>Рада Міністрів ЄС, яка представляє уряди 27 держав – членів ЄС, приймає акти (директиви та регламенти), які регулюють бухгалтерський облік і є обов'язковими для застосування країнами – членами ЄС. Проекти законодавчих актів та офіційні пропозиції (зокрема й по застосуванню МСФЗ) готує Європейська комісія після проведення консультацій з національними та європейськими експертами. Офіційна пропозиція розглядається Комітетом з економічних і соціальних питань та Європейським парламентом. За результатами обговорення Комісія вносить корективи у свій проєкт і передає його на розгляд у Раду Міністрів</i>
<i>Професійні</i>	
Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО- <i>IASB</i>) (з 1973 по 2001 рр. – Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку)*	<i>Метою організації є встановлення стандартів для задоволення потреб інвесторів у розкритті інформації, що стосується сталого розвитку; гармонізація національних систем бухгалтерського обліку для повсюдного застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності</i>
Рада з міжнародних стандартів аудиту та впевненості (<i>IAASB</i>)*	<i>Встановлює високоякісні міжнародні стандарти аудиту, перевірки та контролю якості, які зміцнюють довіру громадськості до глобальної професії</i>

Закінчення таблиці 1

Назва організації	Характеристика
Міжнародна федерація бухгалтерів (МФБ–IFAC)*	Метою організації є розвиток і глобалізація бухгалтерської професії, гармонізація її стандартів у всьому світі, щоб допомогти бухгалтерам надавати професійні послуги на високому рівні в інтересах усього суспільства. Членами та асоційованими членами МФБ є 175 організацій з більш ніж 130 країн та юрисдикцій, які представляють майже 3 млн бухгалтерів у публічній практиці, освіті, державних послугах, промисловості та торгівлі. МФБ працює в тісному контакті з РМСБО
Європейська бухгалтерія (до 2016 р. Федерація європейських бухгалтерів)**	Регіональні професійні організації, що займаються зокрема уніфікацією бухгалтерської практики у відповідному регіоні, гармонізацією (чи поширенням інформації щодо гармонізації) обліку та звітності для своїх членів і ділових кіл регіону
Європейська спілка експертів з економічного і фінансового обліку**	

* Міжнародний рівень

** Регіональний рівень

Джерело: складено авторами за [9; 10; 17; 19–22].

Діяльність професійних і політичних організацій (табл. 1) відіграє важливу роль у розвитку обліку та аудиту. Докладніше про деякі з них.

Ще в 1982 р. Економічною та Соціальною Радою ООН (*United Nations Economic and Social Council – ECOSOC*) створено Міжурядову робочу групу експертів з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та звітності (*Intergovernmental Working Group of Experts on International Standards of Accounting and Reporting – ISAR*) з метою сприяння інвестиціям, розвитку та економічній стабільності шляхом поширення передової практики в галузі прозорості корпоративної звітності та бухгалтерського обліку. Дотепер Міжурядова робоча група *ISAR* проводить конференції ООН з торгівлі та розвитку (*United Nations Conference on Trade and Development – UNCTAD*). Щорічні сесії та семінари-практикуми проходять в офісі ООН у Женеві, Швейцарії, де беруть участь делегати з держав – членів ООН, серед них: політики, науковці, представники громадських організацій, бізнесу, регуляторних органів, професійних спілок, національних, регіональних і міжнародних бухгалтерських організацій.

Основними напрямками роботи *ISAR* є розвиток фінансової та нефінансової корпоративної звітності, що містить: облік і звітність про стійкість; впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ); бухгалтерський облік малих і середніх підприємств; розкриття інформації про корпоративне управління; звітність про корпоративну відповідальність; екологічний облік і звітність. Група експертів *ISAR* розробляє дослідницькі, методичні та керівні документи, які розповсюджуються через проведення семінарів, навчальних програм

і тренінгів по всьому світу, публікуються актуальні наукові праці у щорічному огляді Міжнародних питань бухгалтерського обліку та звітності, які знаходяться у вільному доступі для завантаження з офіційного вебсайту [23].

З ініціативи *ISAR Honors* відзначаються політичні, інституційні та наукові зусилля з розбудови потенціалу різних зацікавлених сторін, які заохочують та допомагають підприємствам публікувати дані про їхній внесок у реалізацію програми «Перетворення нашого світу: Порядок денний сталого розвитку до 2030 року» (*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*) та сприяють поширенню передового досвіду в цій галузі [24].

Також *UNCTAD-ISAR* допомагає державам-членам у їхніх зусиллях щодо імплементації міжнародних стандартів, кодексів і найкращих практик для гармонізації й поліпшення якості звітності підприємств, покращення фінансової стабільності, сприяння міжнародним і внутрішнім інвестиціям, соціальному та економічному прогресу. Вона досягає цих цілей, допомагаючи обміну думками та передовою практикою, завдяки формуванню консенсусу, розробці керівних документів і наданню технічної допомоги з питань, що стосуються як фінансової звітності, так і безперервності діяльності. Побудова ефективної системи бухгалтерського обліку та звітності вимагає розробки відповідної політики та нормативних актів, потужної інституційної бази й належних ресурсів. Ця робота проводиться в рамках щорічних сесій *ISAR*, а також пов'язаних з ними семінарів і круглих столів, досліджень й заходів, зокрема значна увага зосереджується на гармонізації звітності компаній, що звітують про свій внесок в імплементацію цілей сталого розвитку.

Міжнародна федерація бухгалтерів – *IFAC* [19], що заснована ще у 1977 р. у Мюнхені (Німеччина), дотепер працює з метою зміцнення бухгалтерської професії в інтересах суспільства як її міжнародний представник. Крім розробки високоякісних стандартів обліку і звітності, *IFAC* сприяє співробітництву та взаємодії між членами федерації та іншими професійними організаціями. Після проведених громадських консультацій у 2020 р. підтверджено, що існує попит на глобальні стандарти, тож *IFAC* сприяє підтримці розробки й гармонізації цих стандартів у співпраці з Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку – *IASB* [20].

Вагому роль для міжнародної конвергенції обліку та фінансової звітності виконує Європейська бухгалтерія [22] (англ. *Accountancy Europe* або нім. *Die Accountancy Europe*), що об'єднує 50 професійних організацій з 35 країн, які представляють 1 млн кваліфікованих бухгалтерів, аудиторів і радників-консультантів. До 2016 р. відома як Федерація європейських бухгалтерів (*Fédération des Experts Comptables Européens – FEE*), створена ще 1 січня 1987 р. профспілкою Європейського Союзу бухгалтерів з економічних та фінансових питань (*Union Européenne des Experts-comptables Economique et Financiers – UEC*) і Навчальної

групи бухгалтерів (*der Groupe d'Etudes des Experts-comptables – CEE*). Європейська бухгалтерія входить до Реєстру прозорості ЄС (*the EU Transparency Register – № 4713568401-18*). Ця організація лобіює професійні інтереси бухгалтерів на європейському рівні з метою кращої гармонізації бухгалтерської практики в Європі.

Визнано, що професійні бухгалтери грають провідну роль у підтримці ринків і суспільства, надаючи корисну, надійну та релевантну інформацію. Користувачі й учасники ринку потребують корисну і якісну фінансову та нефінансову звітність, оскільки прозорість украй необхідна для ефективної та стійкої економіки. Як зазначається на офіційній сторінці Європейської бухгалтерії [22]: «Професійні бухгалтери змушують цифри працювати на людей»¹, тому важливо накопичувати й обмінюватись щоденним досвідом з ведення обліку, складання звітності, оподаткування, аудиту по всій Європі, щоб інформувати про можливі проблеми, шляхи їхнього вирішення та наявну дискусію щодо європейської політики.

Основними сферами, в яких професія бухгалтера може зробити найбільший внесок, Європейською бухгалтерією визнано: сталі фінансування; мале та середнє підприємництво; податки; облік і звітність; аудит й надання впевненості. Обліковці допомагають організаціям готувати свої фінансові та нефінансові дані для вимірювання результатів діяльності, включаючи соціальний вплив на їхню економічну діяльність, управляти та контролювати ризики, забезпечувати стримування й противагу, належне управління, етику та стійкість. Вони також повідомляють про ці виміри зовнішньому світу, щоб зацікавлені сторони могли ґрунтувати свої рішення на об'єктивній інформації про результати діяльності підприємств.

Аудитори, надаючи послуги з аудиту та формування довіри, підтверджують достовірність інформації, готуючи незалежний висновок експерта (звіт) для представлення інформації про організацію. У разі проведення обов'язкового аудиту аудитори забезпечують передбачену законодавством перевірку фінансових рахунків компаній і формують думку щодо них. Аудитор допомагає поліпшити цілісність фінансової звітності та довіру до неї з боку зацікавлених сторін. Радники багатьох підприємств і організацій покладаються на консультативні можливості професії бухгалтера, наприклад, на фінанси, податки, корпоративну соціальну відповідальність, управління персоналом, захист даних та кібербезпеку.

Отже, професійних бухгалтерів в Європі від інших фінансових фахівців відрізняє те, що вони:

кваліфіковані, а також є зареєстрованими учасниками однієї або декількох з 50 професійних організацій, об'єднаних у Європейській бухгалтерії;

¹ Всі цитати з іншомовних джерел наводяться у перекладі авторів статті.

пов'язані міжнародними етичними стандартами, заснованими на таких принципах: цілісність, об'єктивність, професійна компетентність та належна обережність, конфіденційність і професійна поведінка, що призводить до необхідності врахування суспільних інтересів;

сприйнятливі до скарг за невідповідність визначеним стандартам, що може призвести до санкцій;

повинні стежити за постійним професійним розвитком, щоб зберегти свої знання на актуальному найсучаснішому рівні;

зобов'язані дотримуватись міжнародних стандартів щодо ведення своєї бухгалтерської та аудиторської діяльності.

На офіційному ресурсі Європейської бухгалтерії представлена інформація про 50 членів професійних бухгалтерських органів з 35 країн (рисунок), де можна переглянути, як організована європейська професія бухгалтера. Для цього необхідно вибрати країну та ознайомитись з ключовими особливостями бухгалтерської професії у цій країні: які професії (посади) та звання існують, їх основні напрями діяльності, освіта, вимоги, контроль тощо. Також представлено більш детальний опис про те, як регулюється доступ до європейської професії бухгалтера, наскільки він подібний для аудиторів і різний для бухгалтерів і радників.

**Мапа учасників професійної організації
Європейська бухгалтерія [22]**

Огляд професійних організацій у сфері обліку та аудиту в Європі й кількості їхніх учасників представлено в табл. 2.

Таблиця 2

Основні професійні організації бухгалтерів і аудиторів в Європі станом на 2020 р.

Країна	Організація	Кількість дійсних членів
Австрія	Інститут австрійських дипломованих бухгалтерів (<i>Institute of Austrian Certified Public Accountants – IWP</i>)	850
	Австрійська палата податкових радників та аудиторів (<i>The Austrian Chamber of Tax Advisors and Auditors – KSW</i>)	7 898
Бельгія	Бельгійський інститут податкових радників і бухгалтерів (<i>Belgian Institute for Tax Advisors & Accountants – ITAA</i>)	16 000
	Інститут зареєстрованих аудиторів (<i>Institute of Registered Auditors – IRE/IBR</i>)	1 072
Німеччина	Палата бухгалтерів (аудиторів) (<i>Chamber of Public Accountants, нім. der Wirtschaftsprüferkammer – WPK</i>)	21 237
	Інститут аудиторів у Німеччині (<i>Institute of Public Auditors in Germany, нім. Das Institut der Wirtschaftsprüfer in Deutschland e.V. – IDW</i>)	13 107
Боснія та Герцеговина	Спілка бухгалтерів, аудиторів і фінансових працівників Федерації Боснії та Герцеговини (<i>Union of Accountants, Auditors and Financial Workers of the Federation of Bosnia and Herzegovina – SRR FBiH</i>)	4 084
	Асоціація бухгалтерів та аудиторів Сербської Республіки (<i>Association of Accountants and Auditors of the Republic of Srpska – SRRRS</i>)	3 373
Велико-британія	Асоціація дипломованих бухгалтерів (<i>Association of Chartered Certified Accountants – ACCA</i>)	223 454
	Сертифікований інститут спеціалістів з управлінського обліку (<i>Chartered Institute of Management Accountants – CIMA</i>)	115 000
	Дипломований інститут державних фінансів і бухгалтерського обліку (<i>The Chartered Institute of Public Finance and Accountancy – CIPFA</i>)	14 000
	Інститут дипломованих бухгалтерів Англії та Уельсу (<i>Institute of Chartered Accountants in England and Wales – ICAEW</i>)	151 761
	Інститут дипломованих бухгалтерів Шотландії (<i>Institute of Chartered Accountants of Scotland – ICAS</i>)	22 606
Ірландія	Дипломовані бухгалтери Ірландії (<i>Chartered Accountants Ireland – CAI</i>)	28 557
	Інститут дипломованих бухгалтерів в Ірландії (<i>Institute of Certified Public Accountants in Ireland – CPA</i>)	4 519
Франція	Інститут зовнішніх аудиторів (<i>Institute of Statutory Auditors – CNCC</i>)	12 341

Країна	Організація	Кількість дійсних членів
Франція	Національний інститут бухгалтерів та аудиторів Франції (<i>The French National Institute of Accountants and Auditors – IFEC</i>)	4 000
	Орден дипломованих бухгалтерів (<i>The Orde of Certified Accountants – CSOEC France</i>)	21 296
Італія	Національна рада професійних дипломованих бухгалтерів (<i>National Board of Professional Chartered Accountants – CNDCEC</i>)	118 987
Іспанія	Інститут дипломованих бухгалтерів Іспанії (<i>Institute of Chartered Accountants of Spain – ICJCE</i>)	4 760
Данія	FSR-Датські аудитори (<i>FSR-Danish Auditors</i>)	4 900
Чехія	Аудиторська палата Чеської Республіки (<i>Chamber of Auditors of the Czech Republic – KACR</i>)	1 160
Болгарія	Інститут дипломованих бухгалтерів (<i>Institute of Certified Public Accountants – ICPAB</i>)	720
Словаччина	Аудиторська палата Словаччини (<i>Slovak Chamber of Auditors – SKAU</i>)	782
Хорватія	Аудиторська палата Хорватії (<i>Croatian Audit Chamber – HRK</i>)	996
Швейцарія	Швейцарські експерти (<i>EXPERTsuisse</i>)	8 750
Швеція	Інститут бухгалтерської професії у Швеції (<i>Institute for the Accountancy Profession in Sweden – FAR</i>)	5 131
Люксембург	Інститут зареєстрованих аудиторів (<i>Institute of Registered Auditors – IRE</i>)	468
	Спілка дипломованих бухгалтерів (<i>Order of Chartered Accountants – OEC</i>)	1 168
Португалія	Інститут обов'язкових аудиторів (<i>Institute of Statutory Auditors – OROC</i>)	1 504
Румунія	Палата фінансових аудиторів Румунії (<i>Chamber of Financial Auditors of Romania – CAFR</i>)	4 570
	Орган експертних та ліцензованих бухгалтерів Румунії (<i>The Body of Expert and Licensed Accountants of Romania – CECCAR</i>)	33 278
Норвегія	Норвезький інститут державних бухгалтерів (<i>The Norwegian Institute of Public Accountants – DnR</i>)	4 630

Джерело: складено авторами за [22].

Україна поки не є членом професійної організації Європейська бухгалтерія, проте євроінтеграційні процеси та конвергенція національної системи обліку і звітності сприятимуть подальшому входженню нашої держави до авторитетних міжнародних об'єднань професійних бухгалтерів та аудиторів.

В Україні процес конвергенції обліку та фінансової звітності здійснюється органом регулювання – Міністерством фінансів України, пріоритетним завданням якого є розробка та удосконалення нормативно-правових актів у сферах бухгалтерського обліку та аудиту, з урахуванням вимог законодавчих документів ЄС у відповідних сферах,

Міжнародних стандартів фінансової звітності, Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектору [25]. Сприяють конвергенції обліку і фінансової звітності в Україні вітчизняні громадські професійні організації бухгалтерів, серед яких: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ), Українська асоціація сертифікованих бухгалтерів і аудиторів (УАСБА), Федерація аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України (ФАБФ АПКУ). Члени цих професійних організацій входять до складу Методологічної ради з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України, здійснюючи підготовку проєктів законодавчих і нормативних актів у сфері бухгалтерського обліку. З урахуванням процесу конвергенції бухгалтерського обліку, фінансової звітності та аудиту відповідно до Європейських директив та МСФЗ роль професійних організацій у вирішенні проблем підвищення кваліфікації та розвитку професії вітчизняних бухгалтерів і аудиторів найближчим часом зростатиме.

Висновки. Останні десятиліття характеризуються значними реформами та змінами в стандартах обліку і звітності, ведення аудиту, надання впевненості й підтвердження достовірності. Усе це, з одного боку, певною мірою є наслідком роботи професійних організацій у сфері обліку і аудиту, з іншого – вимагає від них подальшого розвитку й удосконалення для покращення ефективності, дієвості, прозорості й підзвітності бізнесу як в Європі, так і в усьому світі. Головна роль професійних організацій у сфері обліку і аудиту полягає в захисті суспільних інтересів, підвищенні актуальності, репутації та цінності бухгалтерської професії, поширенні передового досвіду в цій галузі.

Для України вступ до складу європейських професійних організацій з обліку і аудиту є надзвичайно важливим на шляху євроінтеграції. Міжнародні інвестори з глобальними інвестиціями потребують якісної, прозорої, надійної та порівнянної інформації про діяльність компаній щодо клімату й інших екологічних, соціальних та управлінських питань, довіри до висновків і впевненості у вірогідності висловленої думки аудиторів. Саме тому роль професійних організацій у сфері обліку та аудиту актуальна на сьогодні і зростатиме надалі не тільки в Європі, а й у всьому світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гавриловський О. С., Гавриловська Л. М. Регулювання аудиту в країнах ЄС та перспективи його розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 15, ч. 1. С. 68-71.
2. Кирильєва Л. О., Шеховцова Д. Д. Сучасна концепція регуляторів з організації бухгалтерського обліку. *Бізнес Інформ*. 2019. № 3. С. 270-275. DOI: [10.32983/2222-4459-2019-3-270-275](https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-3-270-275).
3. Жук В. М. Професійні організації у вирішенні проблем підвищення кваліфікації бухгалтерів. *Облік і фінанси АПК: освітній портал*. 2021. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/profesiyni-organizacii-u-virishenni-problem-pidvischennya-kvalifikacii-buhgalteriv.html>.

4. Шигун М. М. Професійна бухгалтерська освіта і кваліфікація: європейські орієнтири. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія: Міжнародна науково-практична інтернет-конференція, 30 червня 2017 р., Тернопіль. С. 335-337. URL: <http://dspace.wnu.edu.ua/bitstream/316497/22443/1/335-337.pdf>.
5. Метелиця В. М. Регуляторна конвергенція бухгалтерської професії в Європейському Союзі. *Облік і фінанси*. 2014. № 2 (64). С. 41-55.
6. Мельник А. Ф., Іващук І. О., Бенько І. Д. Європейський Союз: Інституційні та економічні основи інтеграції: Навч. посібн. Тернопіль: Матвей, 2014. 410 с.
7. Nurgaliyeva N. Professional organizations of accountants and their role. *Bulletin of KEU: Economy, Philosophy, Pedagogics, Jurisprudence*. 2019. URL: <https://articlekz.com/en/article/27629>.
8. Bonzanini O. A., Ferreira da Silva A. C., Marques T. G. Associativism of accounting professionals. Chapter of book: *Accounting and Corporate Reporting – Today and Tomorrow*. September 20th 2017. URL: <https://www.intechopen.com/chapters/55293>.
9. Cameran M., Campa D. (2016). Comments by the European Accounting Association on the International Accounting Education Standards Board Consultation Paper ‘Meeting Future Expectations of Professional Competence: A Consultation on the IAESB’s Future Strategy and Priorities’, *Accounting in Europe*, 13:2, 295-303, DOI: 10.1080/17449480.2016.1201578.
10. Голов С. Ф. Регулювання бухгалтерського обліку і аудиту в ЄС та виклики для України. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 10. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2014_10_2.
11. Головай Н. М., Волинець В. І., Гордополова Н. В. Сучасні тенденції розвитку бухгалтерського обліку та їх вплив на розвиток бухгалтерської професії в Україні. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2017. Вип. 17. С. 806-809.
12. Гармонізація бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємствах України в контексті нормативів ЄС: монографія; О. І. Малишкін, К.В. Безверхий, І.С. Ковова, С.М. Семенова, С.М. Шуляренко, В.П. Карев; за наук. ред. О. І. Малишкіна. Київ: АртЕк, ДУІТ, 2018. 418 с.
13. Пантелєєв В. П. Консолідація інформації з регулювання аудиту, організації і методики аудиту в країнах ЄС. *Науковий журнал Економіка: реалії часу*. 2020. № 1 (47). С. 91-113. URL: <https://economics.opu.ua/files/archive/2020/No1/85.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.01.2020.11.
14. Дорош Н. Формування органів суспільного нагляду за аудиторською діяльністю в країнах ЄС. Трансформаційні перетворення обліково-аналітичного забезпечення управління в умовах євроінтеграційних процесів: IV Міжнар. наук.-практ. конф., 25 листопада 2016 р. Київ: КНЕУ, 2016. С. 370-373.
15. Костюченко В. М., Тарабан Н. Г. Конвергенція бухгалтерського обліку і фінансової звітності Німеччини відповідно до МСФЗ. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 19. URL: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/19_ukr/192.pdf.
16. Щирба М. Т., Щирба І. М. Інституційне забезпечення бухгалтерського обліку у світі. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 5. URL: <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/216.pdf>.

17. Caruana J., Dabbicco G., Jorge S., Jesus M. (2019). The Development of EPSAS: Contributions from the Literature. *Accounting in Europe*, Vol. 16, Issue 2. Published Online: 01 Jul 2019. DOI: 10.1080/17449480.2019.1624924.
18. Lopez-Arceiz F., Bellostas A., Moneva J. (2021). Accounting Standards for European Non-profits. Reasons and Barriers for a Harmonisation Process. *Accounting in Europe*. 18:1; 43-74. DOI: 10.1080/17449480.2020.1795215.
19. Міжнародна федерація бухгалтерів: International Federation of Accountants (IFAC). URL: <https://ifac.org>.
20. Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. The International Accounting Standards Board (IASB). URL: <https://www.ifs.org>.
21. Рада з міжнародних стандартів аудиту та впевненості. The International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) URL: <https://www.iaasb.org>.
22. Accountancy Europe. URL: <https://www.accountancyeurope.eu>
23. Intergovernmental Working Group of Experts on International Standards of Accounting and Reporting – ISAR. URL: <https://isar.unctad.org/about/>
24. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda>.
25. Міністерство фінансів України: офіційний сайт. URL: <https://mof.gov.ua>.

Стаття надійшла до редакції 31.08.2021.

Semenova S., Shapovalova A. Professional accounting and auditing organizations in Europe.

Background. Accounting and auditing play an important role in ensuring an efficient and sustainable economy. This is facilitated by the introduction of a system of common standards and approaches, coordination and supervision, support and harmonization by professional organizations.

The ***aim*** of the article is to determine the role of professional organizations in the field of accounting and auditing in Europe, the characteristics of the tasks and results of their activities, the importance of Ukraine's membership in European professional organizations.

Materials and methods. During the study, the methodological basis of general and special methods of cognition: grouping, comparison, abstraction, generalization, analysis, synthesis, induction, system approach is used.

Results. Professional organizations in Europe assist member states in their efforts to implement international standards, codes of ethics and best practices to harmonize and improve the reporting of enterprises, improve financial stability, promote international and domestic investment, and social and economic progress. This is achieved through the exchange of experiences, proposals and best practices, the formation of a common vision in the development of guidelines, standards and assistance and support in matters relating to accounting, financial reporting, auditing, consulting services. A significant role is played by Accountancy Europe, which lobbies the professional interests of accountants at European level in order to better harmonize accounting practices in Europe.

Conclusion. The main role of professional organizations in the field of accounting and auditing is to protect the public interest, improve the efficiency, effectiveness, transparency and accountability of business, increase the relevance, reputation and value of the accounting profession, dissemination of best practices. International investors with global investment need quality, transparent, reliable and comparable information on companies' activities on climate and other

environmental, social and management issues, confidence in the conclusions and confidence in the reliability of the auditors' opinions. That is why the role of professional organizations in the field of accounting and auditing is relevant today and will grow in the future for Ukraine, Europe and the world.

Keywords: accounting, audit, reporting, professional organization, Europe.

REFERENCES

1. Gavrylovs'kyj, O. S., & Gavrylovs'ka, L. M. (2017). Reguljuvannja audytu v kraїnah JeS ta perspektyvy jogo rozvytku [Regulation of audit in EU countries and prospects for its development]. *Naukovyj visnyk Uzhgorods'kogo nacional'nogo universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, (Issue 15, Part 1), (pp. 68-71) [in Ukrainian].
2. Kyryl'jeva, L. O., & Shehovcova, D. D. (2019). Suchasna koncepcija reguljatoriv z organizacii' buhgalters'kogo obliku [Modern concept of regulators for the organization of accounting]. *Biznes Inform – Business Inform*, 3, 270-275. DOI: 10.32983/2222-4459-2019-3-270-275 [in Ukrainian].
3. Zhuk, V. M. (2021). Profesiyni organizacii' u vyrishenni problem pidvyshhennja kvalifikacii' buhgalteriv [Professional organizations in solving problems of professional development of accountants]. *Oblik i finansy APK: osvıtnij portal – Accounting and finance of agro-industrial complex: educational portal*. Retrieved from <http://magazine.faa.org.ua/profesiyni-organizacii-u-virishenni-problem-pidvischennya-kvalifikacii-buhgalteriv.html> [in Ukrainian].
4. Shygun, M. M. (2017). Profesiynna buhgalters'ka osvıta i kvalifikacija: jevropejs'ki orijentyry. Oblik, opodatkuvannja i kontrol': teorija ta metodologija: Mizhnarodna naukovo-praktychna Internet-konferencija, 30 chervnja 2017 r. [Professional accounting education and qualifications: European guidelines. Accounting, Taxation and Control: theory and methodology: International Scientific and Practical Internet Conference]., June 30, 2017]. Ternopil'. (pp. 335-337). Retrieved from <http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/22443/1/335-337.pdf> [in Ukrainian].
5. Metelycja, V. M. (2014). Reguljatorna konvergencija buhgalters'koi' profesii' v Jevropejs'komu Sojuzi [Regulatory convergence of the accounting profession in the European Union]. *Oblik i finansy – Accounting and finance*, 2 (64), 41-55 [in Ukrainian].
6. Mel'nyk, A. F., Ivashhuk, I. O., & Ben'ko, I. D. Jevropejs'kyj Sojuz: Instytucijni ta ekonomichni osnovy integracii': Navch. posibn. [European Union: Institutional and economic foundations of integration: A textbook]. Ternopil': Матвей [in Ukrainian].
7. Nurgaliyeva, N. (2019). Professional organizations of accountants and their role. *Bulletin of KEU: Economy, Philosophy, Pedagogics, Jurisprudence*. Retrieved from <https://articlekz.com/en/article/27629>. [in English].
8. Bonzanini, O. A., Ferreira, da Silva A. C., & Marques, T. G. (2017). Associativism of accounting professionals. Chapter of book: Accounting and Corporate Reporting - Today and Tomorrow. September 20th. Retrieved from <https://www.intechopen.com/chapters/55293>. [in English].
9. Cameran, M., & Campa, D. (2016). Comments by the European Accounting Association on the International Accounting Education Standards Board Consultation Paper 'Meeting Future Expectations of Professional Competence: A Consultation on the IAESB's Future Strategy and Priorities', *Accounting in Europe*, 13:2, 295-303, DOI: 10.1080/17449480.2016.1201578. [in English].
10. Golov, S. F. (2014). Reguljuvannja buhgalters'kogo obliku i audytu v JeS ta vyklyky dlja Ukraїny [Regulation of accounting and auditing in the EU and challenges for Ukraine]. *Buhgalters'kyj oblik i audyt – Accounting and auditing*, 10. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2014_10_2 [in Ukrainian].

11. Golovaj, N. M., Volyneć, V. I., & Gordopolova, N. V. (2017). Suchasni tendencii rozvytku buhgalters'kogo obliku ta i'h vplyv na rozvytok buhgalters'koi profesii v Ukraini. Mykolai'vs'kyj nacional'nyj universytet imeni V.O. Suhomlyns'kogo [Current trends in accounting development and their impact on the development of the accounting profession in Ukraine. V.O. Sukhomlynskyi National University of Mykolaiv]. (Issue 17), (pp. 806-809) [in Ukrainian].
12. Malyshkin, O. I., Bezverhyj, K. V., Kovova, I. S., Semenova, S. M., Shuljarenko, S. M., & Karjev, V. P. (Eds.) (2018). Garmonizacija buhgalters'kogo obliku ta opodatkovannja na pidpryjemstvah Ukrainy v konteksti normatyviv JeS [Harmonization of accounting and taxation at Ukrainian enterprises in the context of EU standards]. Kyi'v: ArtEk, DUIT [in Ukrainian].
13. Pantelejev, V. P. (2020). Konsolidacija informacii' z reguljuvannja audytu, organizacii' i metodyky audytu v kraihah JeS [Consolidation of information on audit regulation, organization and audit methodology in EU countries]. *Naukovyj zhurnal Ekonomika: realii' chasu – Scientific journal Economics: the realities of time, 1* (47), 91-113. Retrieved from <https://economics.opu.ua/files/archive/2020/No1/85.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.01.2020.11 [in Ukrainian].
14. Dorosh, N. (2016). Formuvannja organiv suspil'nogo nagljadu za audytors'koju dijalnistju v kraihah JeS. Transformacijni peretvorennja oblikovo-analitychnogo zabezpechennja upravlinnja v umovah jevrointegracijnyh procesiv: IV Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 25 lystopada 2016 r. [Formation of public oversight bodies for auditing in EU countries. Transformational transformations of accounting and analytical management in the context of European integration processes: IV International. scientific-practical Conf., November 25, 2016] Kyi'v: KNEU, (pp. 370-373) [in Ukrainian].
15. Kostjuchenko, V. M., & Taraban, N. G. (2018). Konvergencija buhgalters'kogo obliku i finansovoi' zvitnosti Nimechchyny vidpovidno do MSFZ [Convergence of accounting and financial reporting in Germany in accordance with IFRS]. *Ekonomika i suspil'stvo – Economy and society*, (Issue 19). Retrieved from http://www.economyandsociety.in.ua/journal/19_ukr/192.pdf [in Ukrainian].
16. Shhyrba, M. T., & Shhyrba, I. M. (2015). Instytucijne zabezpechennja buhgalters'kogo obliku u sviti [Institutional support of accounting in the world]. *Global'ni ta nacional'ni problemy ekonomiky – Global and national economic problems*, (Issue 5). Retrieved from <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/216.pdf> [in Ukrainian].
17. Caruana, J., Dabbicco, G., Jorge, S., & Jesus, M. (2019). The Development of EPSAS: Contributions from the Literature. *Accounting in Europe*, (Vol. 16, Issue 2). Published Online: 01 Jul 2019. DOI:10.1080/17449480.2019.1624924 [in English].
18. Lopez-Arceiz, F., Bellostas, A., & Moneva, J. (2021). Accounting Standards for European Non-profits. Reasons and Barriers for a Harmonisation Process. *Accounting in Europe, 18:1*, 43-74. DOI: 10.1080/17449480.2020.1795215 [in English].
19. Mizhnarodna federacija buhgalteriv: International [Federation of Accountants (IFAC)]. Retrieved from <https://ifac.org> [in Ukrainian].
20. Rada z mizhnarodnyh standartiv buhgalters'kogo obliku. [The International Accounting Standards Board (IASB)]. Retrieved from <https://www.ifrs.org> [in Ukrainian].
21. Rada z mizhnarodnyh standartiv audytu ta vpevnenosti. [The International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB)]. Retrieved from <https://www.iaasb.org>.
22. Accountancy Europe. Retrieved from <https://www.accountancyeurope.eu> [in English].
23. Intergovernmental Working Group of Experts on International Standards of Accounting and Reporting – ISAR. Retrieved from <https://isar.unctad.org/about> [in English].
24. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. Retrieved from <https://sdgs.un.org/2030agenda> [in English].
25. Ministerstvo finansiv Ukrainy: oficijnyj sajt [Ministry of Finance of Ukraine: official website]. *mof.gov.ua*. Retrieved from <https://mof.gov.ua>. [in Ukrainian].